

Луців Б.Л.

доктор економічних наук, професор
проректор з науково-педагогічної роботи (міжнародні зв'язки)
Тернопільського національного економічного університету

Стечишин Т.Б.

викладач кафедри банківського менеджменту та обліку
Тернопільського національного економічного університету

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Розкрито сутність інвестиційного потенціалу банківської системи України, окремі аспекти участі банків в інвестиційному процесі. Окреслено проблеми та негативні наслідки впливу світової фінансової кризи на тенденції розвитку вітчизняних банків, та визначено напрями стабілізації банківської системи у післякризовий період.

The article discloses the essence of investment potential of the Ukrainian banking system, some single aspects of banks participation in investment process. The problems and negative consequences of global financial recession for development of national banks were outlined, as well as tendencies of banking system stabilization during post-recession period.

ВСТУП. Економічний розвиток будь-якої країни залежить не лише від рівня розвитку сучасних технологій і техніки, а значною мірою визначається ступенем розвитку банківської системи. Надійна банківська система є однією з важливих умов подальшого розвитку вітчизняної ринкової економіки, оскільки мобілізуючи тимчасово вільні кошти, перетворює їх у капітал, що працює¹. Тому в системі відтворення економіки України банківським інвестиціям належить важлива роль відновлення і збільшення економічного потенціалу, а відповідно, і забезпечення високих темпів економічного росту.

Сталий економічний розвиток в Україні можливий лише за умови достатніх обсягів інвестиційних ресурсів для здійснення структурних зрушень у господарському комплексі України. У зв'язку з цим першочерговим завданням державного управління є покращення інвестиційного клімату, активізація інвестиційної активності вітчизняних банків, накопичення інвестиційних ресурсів та їх концентрація на пріоритетних напрямках розвитку економіки. Банківські установи повинні стати головними учасниками інвестиційного процесу, розпорядниками інвестиційних ресурсів, інститутами підвищення інвестиційної привабливості країни в цілому, регіонів та окремих галузей економіки, зокрема. Однак варто зазначити, що банківська система країни досі не акумулювала капіталу, обсяг та якість якого забезпечували б їх інвестиційну активність. Про це свідчить той факт, що потреба в інвестиційних ресурсах України до 2015 року становитиме 150 млрд. дол. США, а кредитно-

¹ Матвієнко П. В. Інвестиційна діяльність вітчизняних банків / П. В. Матвієнко // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – № 9. – С. 3.

інвестиційний портфель банківського сектора України склав на 01.01.2009 року 759 686 млн. грн. або 98,6 млрд. дол. США².

Саме тому дослідження питання інвестиційної діяльності банківської системи України було і залишається надзвичайно актуальним. Особливо в умовах світової фінансової кризи, коли провідні фінансові установи зазнають кризи ліквідності та відтоку фінансових ресурсів, коли відбувається скорочення фінансування інвестиційних проектів, та звуження інвестиційної діяльності, доцільно було б оцінити можливості банківської системи в галузі інвестування.

Метою даної статті є оцінити інвестиційний потенціал банківської системи України, визначити рівень впливу світової фінансової кризи на тенденції розвитку вітчизняних банків, та визначити напрями стабілізації банківської системи у післякризовий період.

Вивченню проблем та перспектив розвитку банківської інвестиційної діяльності присвятили свої наукові праці О. Барановський, В. Геєць, В. Корнеєв, М. Крупка, А. Кузнецова, А. Мороз, А. Пересада, Л. Примостка, М. Савлук та інші.

Проте виклики світової фінансової кризи спричинили значні зміни в країні, виникли нові проблеми в розвитку економічної ситуації та інвестиційній діяльності. Тому дані питання потребують систематичного доопрацювання та узагальнення з урахуванням сучасних тенденцій, методів оцінки факторів впливу змін економічної ситуації на інвестиційні можливості банків.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ. Можливості ефективного здійснення інвестиційної діяльності значною мірою визначаються інвестиційним потенціалом суб'єктів інвестування, тому всебічне, комплексне та системне дослідження цих категорій та удосконалення на цій основі відповідних теоретичних засад з метою надання їм цілісності, комплексності й завершеності за рахунок узагальнення наявних підходів й доповнення їх обґрунтованими положеннями є досить доречним. Варто зазначити, що поняття «інвестиційний потенціал» не знаходить належного відображення в економічній науці, оскільки увага науковців здебільшого спрямовується у бік економічного, виробничого, інноваційного потенціалів тощо. Більшість сучасних публікацій містять різні підходи до визначення поняття «потенціал», його сутності і складу, відзначають важливість його вивчення. Загалом твердження потенціал трактують як наявні можливості, ресурси, запаси, засоби, що можуть бути використані для досягнення, здійснення чогось³. В економічній енциклопедії подається таке визначення потенціалу – це «наявні в економічного суб'єкта

² Другов О. О. Активізація інвестиційної діяльності банківської системи в умовах росту в ній участі іноземних інвесторів / О. О. Другов, О. С. Орловський // Регіональна економіка. – 2007. – №2(44). – С.198–204.

³ Економічна енциклопедія [Електронний ресурс] // <http://enbv.narod.ru/text/Econom/encyclo/str/E-635.html>

ресурси, їх оптимальна структура та вміння раціонально використати їх для досягнення поставленої мети»⁴.

Інвестиційний потенціал – це базова фундаментальна основа стійкого розвитку національної економіки. Національний інвестиційний потенціал визначається наявністю інвестиційних ресурсів для здійснення реальних і фінансових інвестицій, які матеріалізуються у новостворюваних факторах суспільного виробництва та суспільній інфраструктурі. Звідси, на нашу думку, інвестиційний потенціал країни – це сукупна спроможність суспільства здійснювати довгострокові вкладення накопиченого капіталу в розвиток економіки країни. У межах держави – це валові заощадження у ВВП, створеному за рік, з відрахуванням поточного і особистого споживання. Оцінка інвестиційного потенціалу дає можливість визначити масштаб інвестиційної програми і потреби у внутрішніх запозиченнях для її здійснення. Інвестиційний потенціал суб'єкта господарської діяльності – це сукупність накопичених у результаті господарської діяльності власних ресурсів, які можуть бути використані для інвестицій без порушення поточної роботи, або ж характеристика спроможності підприємства щодо інвестування.

Отже, інвестиційний потенціал визначає сукупну здатність підприємства здійснювати інвестиційну діяльність, причому ступінь інвестиційної активності та ефективність інвестування детермінуються рівнем, або величиною, та мірою використання цього потенціалу.

Сутність інвестиційного потенціалу має двоякий характер: з одного боку, він є результатом ефективного використання потенційних можливостей підприємства, а з другого – фактором його подальшого розвитку за рахунок здійснення інвестиційної діяльності. Інвестиційний потенціал підприємства є динамічною категорією – його формування, стан та ступінь використання значною мірою визначаються як ендогенними так й екзогенними чинниками впливу. Ендогенні чинники зумовлені розвитком та рівнем ефективності використання інших часткових потенціалів підприємства – фінансово-економічного, виробничо-технологічного, управлінського, інноваційно-інтелектуального, трудового, інформаційного тощо, що, власне, й зумовлює доцільність розгляду інвестиційного потенціалу у тісному взаємозв'язку з ними, оскільки ігнорування останнього (тобто розгляд тільки з позицій ресурсного підходу) означатиме розуміння інвестиційного потенціалу лише як сукупності фінансових ресурсів для здійснення інвестиційної діяльності. Екзогенні чинники зумовлені станом та характеристиками макросередовища, в якому функціонує підприємство (рис.1).

⁴ Економічна енциклопедія: У трьох томах / [Ред. кол., відп. ред. Мочерний С. В.]. – К.:Видавничий центр «Академія», 2002. – Т. 3. – 2002. – 952 с. – С.12.

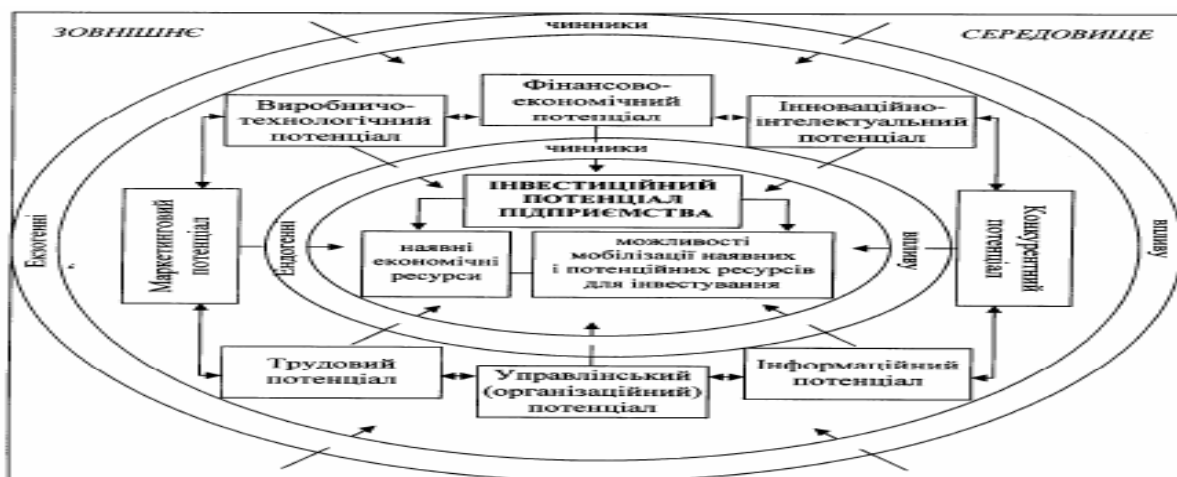

Рис. 1 Схема інвестиційного потенціалу підприємства⁵

Банківська система України є однією із провідних галузей економіки нашої держави. Фахівці економісти інколи називають її серцево-судинна система економіки України. Саме тому визначення інвестиційного потенціалу банківської системи України є не менш важливим і актуальним. Виходячи із вище проаналізованих тверджень доцільно адаптувати дані визначення саме до банківської системи, адже твердження інвестиційний потенціал банківської системи України практично не зустрічається. Тому, на нашу думку, **інвестиційний потенціал банківської системи України** – це сукупність наявних в банків власних і залучених ресурсів, їх оптимальна структура та раціональне використання для реалізації потреб господарювання та поставленої мети. Ми вважаємо таке твердження найбільш оптимальним, оскільки воно враховує виконання основних функцій банківської системи, а саме залучення та акумулювання вільних ресурсів у суб'єктів господарювання, та задоволення інвестиційних потреб реального сектору економіки.

Сутність інвестиційного потенціалу банків доцільно аналізувати і оцінювати у двох напрямках: по-перше, як ефективне використання наявних та потенційних можливостей банку, по-друге, як подальше нарощування ресурсів та можливостей за рахунок здійснення інвестиційної діяльності.

Враховуючи вищесказане, складовими, які б дозволили оцінити інвестиційний потенціал банківської системи, на нашу думку, є: власний капітал банків (статутний та балансовий капітал, структура залучених ресурсів (важливе значення мають строкові ресурси населення та підприємств), прибуток та структура кредитно-інвестиційного портфелю банків. Саме аналіз динаміки цих показників дає можливість оцінити

⁵ Покатаєва К. П. Теоретичні аспекти визначення категорій «інвестиційний потенціал» та «інвестиційна привабливість» [Електронний ресурс] / К. П. Покатаєва // Науково-технічний збірник «Коммунальное хозяйство городов» – 2007. – Вип. 75. – С. 266. – Режим доступу до журналу: <http://eprints.ksame.kharkov.ua/view/subjects/Vipusk75.html>

інвестиційний потенціал банківської системи України, та визначити ефективність її діяльності та перспективи розвитку.

Проблемою, яка створює перешкоди на шляху активізації банківської діяльності в інвестиційному процесі, є низька капіталізація банківської системи загалом, а також існування великої кількості дрібних банків. Ситуація склалась так, що у 2008 р. групі найбільших банків України належали активи, близько 630 млрд. грн., на 18 банків першої групи припадає 70% активів банківської системи, а на 120 малих банків четвертої групи лише 8%. Лише 10% банківських установ контролюють 65% усіх активів банківської системи України, і саме ці учасники інвестиційного процесу можуть займатись інвестиційною діяльністю та здійснювати інвестиційне кредитування економіки. Малі банки, яких є більше 60%, володіють менше 10% активів. Таке розпорошення банківського капіталу по більшості банків призводить до деконцентрації кредитних ресурсів і практично унеможливорює реалізацію великих довгострокових інноваційних проектів, які потребують значних інвестицій (рис. 2.).

Структура банків за обсягом статутного капіталу дещо змінилася, головним чином під впливом динаміки кількості найбільших та малих банків. Разюче зросла кількість банків зі статутним капіталом понад 20 млн. євро. Так у 2003 році таких банків було 10, у 2005 році – 28, у 2007 році нараховувалось 56 (32% від загальної кількості діючих банків), за 9 місяців 2008 року – 71 банк (39 % від загальної кількості діючих банків). Однак уже за жовтень 2008 року кількість банків зі статутним капіталом понад 20 млн. євро знизилась до 65 банків. Саме в цей період спостерігалось разюче коливання іноземної валюти, і саме це і стало причиною такого різкого падіння. Саме тому, на період фінансової кризи і становлення національної економіки доцільно було б встановити мінімальний розмір статутного капіталу у фіксованій сумі у гривнях і не створювати прив'язку до іноземної валюти. Група банків зі статутним капіталом від 10 до 20 млн. євро складалася з 44 банків (для порівняння 30 у 2007 році, 20 у 2005 році, 17 у 2003 році). Кількість банків зі статутним капіталом від 0 до 3 млн. євро у

2008 році становила 1 банк (2005 рік – 31; 2003 - 94)⁶. Взнявши до уваги вище наведені дані, не важко здогадатись, що обсяги сплаченого статутного капіталу також зросли, оскільки вони займають основу у власному капіталі (табл. 1.)

Таблиця 1.
Динаміка сплаченого статутного капіталу комерційних банків України⁷
(млн. грн.)

Період	Статутний капітал	Темп приросту, %	Власний капітал банків	Темп приросту, %
За станом на 01.01. 2003 р.	6003	-	9983	-
За станом на 01.01. 2004 р.	8116	135,2	12882	129,0
За станом на 01.01. 2005 р.	11605	143,0	18421	143,0
За станом на 01.01. 2006 р.	16111	138,8	25451	138,2
За станом на 01.01.2007 р.	26372	163,7	42566	167,2
За станом на 01.01.2008 р.	43133	163,5	69578	163,5
За станом на 01.11. 2008р	63295	146,7	119263 (на 01.01.2009)	171,4

Дослідивши темпи росту відповідних показників (рис. 3.), важливо наголосити, що власний капітал банків у 2006 році зростав більшими темпами аніж у 2007-2008 роках. Незважаючи на це у 2008 році власний капітал банків України зріс на 43,5% і становив 100,3 млрд. грн..

Така динаміка і такі показники росту великих банків в Україні дозволяють припустити, що інвестиційний потенціал банківської системи України здатний задовольнити потреби реального сектора економіки. Щодо активного росту даних показників варто сказати, що, на нашу думку це було спричинено активним ростом іноземного капіталу у банківську систему України, а також сталим розвитком економічної ситуації. Проте вказані вище показники зростання банківської системи України, хоч і є досить високими, але за реальним станом речей не можуть зрівнятися із відповідними показниками банківської системи Європи. Потужність українських банків ще не є достатньою. У більшості банків статутний фонд не перевищує 10 млн. євро (найбільшу групу банків, а саме 65, складають банки із сплаченим статутним капіталом від 5 до 10 млн. євро), у половини він менший за 5 млн. Лише окремі банки мають значний власний капітал, але і йому далеко до європейських масштабів.

⁶ Групування банків за розміром статутного капіталу [Електронний ресурс] // Бюлетень Національного банку України. – 2008. – №12. – С.163. – Режим доступ до журналу:

http://www.bank.gov.ua/Publication/of_vydan/Buletten/2008/bull_12-08.pdf

⁷ Там же.

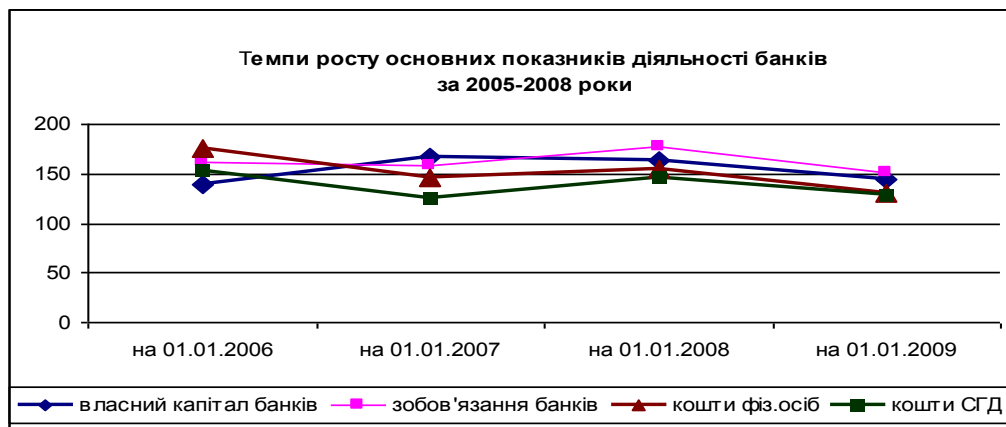

Рис.3. Темпи росту основних показників діяльності банків за 2005-2008 роки.

На відміну від корпоративного інвестування, специфіка банківської інвестиційної діяльності зумовлюється значною мірою характером і обсягом сформованої ресурсної бази. Досліджено, що джерелами інвестиційних ресурсів можуть бути власний капітал та грошові ресурси, залучені банком на довгостроковій основі. Сьогодні ж банкам ще не вдалося залучити значні обсяги довгострокових ресурсів, що, своєю чергою, гальмує інвестиційну активність банків. Нині більшість банків не має у своєму розпорядженні достатньої власної бази для великих і надійних позичкових операцій інвестиційного характеру.

У таблиці 2 надані показники, що характеризують пасиви та зобов'язання банків. Загалом у 2008 році зобов'язання банків України збільшилися на 52,1% порівняно з 2007 роком і становили 806,8 млрд. грн. На розширення ресурсної бази банків сприятливо впливали збільшення коштів фізичних осіб та суб'єктів господарювання. За 2008 рік дані показники зросли відповідно на 31% та 28,5%. При цьому слід зауважити, що протягом аналізованого періоду темпи приросту коштів фізичних осіб були дещо вищими, аніж кошти суб'єктів господарювання.

Економічне зростання потребує відповідного рівня ресурсів банківської системи, проте її еволюційний розвиток не зможе забезпечити потрібних обсягів банківського капіталу, а залучення значного зарубіжного капіталу призведе до втрати економічної незалежності. Проблема полягає в тому, щоб знайти ресурси в національній економічній системі, які відповідають поставленим завданням як за обсягом, так і за ціною.

Необхідним кроком забезпечення ресурсної бази комерційних банків є впровадження спеціальних гарантій безпечності і підтримка зацікавленості населення у розміщенні власних заощаджень у комерційних банках. Для цього слід відмовитись від ідеї оподаткування доходів громадян, отриманих у результаті банківського депонування вільних коштів. Комерційні банки для домогосподарств є надійнішим місцем збереження заощаджень, і саме банки в цьому сенсі мають суттєві переваги перед небанківськими структурами. Так, хоча відсотки по заощадженнях в банках не є високими (особливо в дуже великих банках з

іноземним капіталом), але є стабільними і відносно безпечними, чого не можна сказати про інші небанківські структури. До того ж законодавство зобов'язує банки бути учасниками Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Таблиця 2

Основні показники діяльності банківської системи за 2002-2008 роки

млн. грн.

Показник	01.01. 2003	01.01. 2004	01.01. 2005	01.01. 2006	01.01. 2007	01.01. 2008	01.01. 2009
Пасиви, усього	63896	100234	134348	213878	340179	599396	926086
Темпи приросту пасивів, %		156,8	134,0	159,2	159,1	176,2	154,5
Зобов'язання банків	53 913	87352	115927	188427	297613	529818	806823
Темпи приросту, %		162,0	132,7	162,5	157,9	178,0	152,3
кошти суб'єктів господарської діяльності	19703	27987	40128	61214	76898	111995	143928
Темпи приросту, %		142,0	143,4	152,5	125,6	145,6	128,5
строкові кошти суб'єктів господарської діяльності	6161	10391	15377	26807	37675	54189	73352
Темпи приросту, %		168,6	148,0	174,3	140,5	143,8	135,3
кошти фізичних осіб	19092	32113	41207	72542	106078	163482	213219
Темпи приросту, %		168,2	128,3	176,0	146,2	154,1	130,4
строкові вклади фізичних осіб	14128	24861	33204	55257	81850	125625	175142
Темпи приросту, %		175,9	133,6	166,4	148,1	153,5	139,4

Банківська система в економіці займає особливе становище. Уособлюючи одночасно і позичальника, і кредитора, банки відіграють важливу роль в русі капіталів. Але з цієї ж таки причини банківська діяльність несе в собі небезпеку підвищеного соціально-економічного ризику. Саме тому загальний аналіз інвестиційного потенціалу був би неповним без аналізу активів, як на пряму використання ресурсів. Більшу частину загальних активів банків складають кредитні операції 81,5% станом на 01.01.2009 року. Вкладення в цінні папери займають 4,4%, основні засоби та нематеріальні активи – 4,1%⁸.

Кожний банк самостійно визначає структуру власних активів, виходячи із факторів, що впливають на дохідність та ризик вкладень в ті або інші активи. Вкладаючи кошти у економіку, як правило, банки стоять перед вибором між вкладеннями у корпоративні цінні папери, та інструменти кредитного ринку. А оскільки обсяг доступних банківських ресурсів є обмеженим, то зростання частки кредитного портфелю в активах банків, як правило, призводить до зменшення частки портфелю цінних паперів. Банк завжди стоїть перед

⁸ Попередні підсумки діяльності банків України на 01.01.2009 (за даними щоденного балансу) [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/Results/2009/01012009.htm

альтернативою і на практиці віддає перевагу тому або іншому фінансовому інструменту в залежності від обмежень, встановлених на використання таких інструментів, та від їх дохідності.

Завдяки розширенню ресурсної бази банків та зниженню процентних ставок за кредитами зберігалася тенденція до суттєвого зростання кредитних вкладень банківських установ у економіку України. Продовжували зростати довгострокові кредити. Упродовж 2008 року вони збільшились на 56,7%. Показник приросту кредитних вкладень становив 49,9%. Слід зауважити, що показник приросту кредитних вкладень за 2007 рік був найвищим за всі роки незалежності, що позитивно впливало на динаміку економічного зростання в Україні. Проте зростання обсягів кредитування на тривалий термін було спрямовано на забезпечення особистих потреб населення, ніж на інвестиційні потреби підприємницьких структур. Дуже загрозливими для банківської системи України є темпи зростання проблемних кредитів. Коли у 2007 році цей показник складав 142,2%, то у 2008 – 235,9. На нашу думку, таку ситуацію спричинили коливання валютного курсу та вплив світової фінансової кризи на економіку держави.

З одного боку, обсяг кредитних вкладень банківськими установами в економіку постійно зростає, однак, розглядаючи в цілому вплив обсягів банківського кредитування на такі макроекономічні показники як валовий внутрішній продукт, інвестиції в основний капітал, обсяги промислового виробництва, було виявлено, що роль банківського кредиту в забезпеченні темпів економічного зростання залишається, як і раніше, низькою.

Аналіз показників інвестиційного потенціалу показав, що банківська система України в період 2005-2008 років була спроможною задовольнити потреби суб'єктів господарювання. Однак фінансова криза мала суттєвий вплив на погіршення інвестиційного потенціалу. Про це свідчить рис. 4.

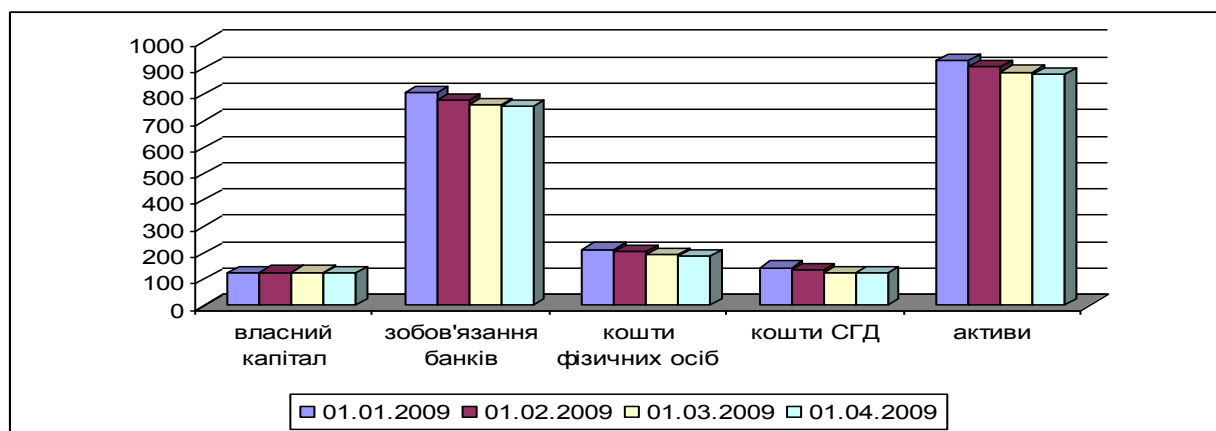

Рис. 4. Тенденції зміни основних показників банківської системи за 2009 рік

Загрозливий вплив на економіку України та на інвестиційний потенціал банківського сектора спричинила глобальна фінансова криза, що прокотилась по світу у 2008 році.

Незважаючи на думки експертів, що Україна не надто глобалізована держава, впливу світової кризи їй не уникнути. Основними проявами такого впливу слід вказати наступні.

Банківський сектор охопила криза ліквідності. Уразливість української економіки сьогодні обумовлена твердою прив'язкою гривні до долара. Ситуація в банківському секторі ускладнюється ще тим, що майже 52% загальних кредитів і 60% роздрібних кредитів складають кредити в іноземній валюті. Крім того, існує сильна залежність комерційних банків від іноземного фінансування. У банківському секторі частка іноземного капіталу в загальному обсязі капіталу становить 37,2% і перевищує граничне значення межі економічної безпеки на рівні 30%. Проблема українських банків іще й у тому, що обсяг виданих позик українськими банками перевищує акумульовані кошти на депозитах у 2,24 рази, при цьому кредитів видано у 2,8 рази більше, ніж залучено валютних ресурсів на депозитах. Диспропорції між активами та пасивами банків виявляються в превалюванні короткострокових зобов'язань у структурі ресурсної бази та довгострокових кредитів у структурі активів.

ВИСНОВКИ. Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити наступні висновки і пропозиції:

1. Дослідженню теоретичних основ поняття інвестиційний потенціал загалом та інвестиційний потенціал банківської системи зокрема не приділено уваги в економічній науці. Саме тому ми пропонуємо вважати, що **інвестиційний потенціал банківської системи України** – це сукупність наявних в банків власних і залучених ресурсів, їх оптимальна структура та раціональне використання їх для реалізації потреб господарювання та поставленої мети.

2. Аналіз показників інвестиційного потенціалу показав, що банківська система України в період 2005-2008 років була спроможною задовольнити потреби суб'єктів господарювання. Однак фінансова криза мала суттєвий вплив на погіршення інвестиційного потенціалу. Основними кроками на шляху вирішення зазначених проблем мають стати розширення можливості підтримання ліквідності банків на основі програм фінансового оздоровлення. Одна з них полягає в наступному. Для початку слід поділити всі вітчизняні банки на три групи: перша – стабільні установи, які не потребують зовнішньої допомоги, друга – відносно стабільні, які мають тенденції до погіршення фінансового стану, третя – явні чи потенційні банкрути. Саме з банками третьої групи слід проводити роботу через компанію з управління активами. Пропонується наступна схема⁹:

⁹ Дзьобак В. У нетрях української рекапіталізації [Електронний ресурс] / В. Дзьобак // Економічна правда. – 2009. – 7 квітня. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/markets/49db07874ca08/>

1. НБУ призначає у проблемний банк тимчасову комісію, котра ранжує активи і продає найбільш ліквідні для проведення першочергових розрахунків.
2. Проводиться випуск інвестиційних сертифікатів на суму проблемної заборгованості і здійснюється своєрідний викуп цієї проблемної заборгованості.
3. В кінцевому підсумку банківська установа буде очищена від проблемних активів, а в подальшому і від зобов'язань.

Варто сказати, що свого часу викуп проблемних активів проводився у Швейцарських банках, що дозволило стабілізувати роботу банківської системи Швейцарії. Крім того необхідно встановлення обмежень на здійснення банками активних операцій, запровадження мораторію на розподіл чистого прибутку банків.

3. З моменту виникнення кризи восени минулого року відтік коштів з банківської системи склав більше 80 млрд. грн.¹⁰. Однак, затвердження чіткої програми виходу з кризи дозволить відновити довіру до банківської системи. Тому сьогодні перед Національним банком України, постає питання підтримки стабільності національної банківської системи та економіки в цілому. Необхідними кроками держави мають стати запровадження чіткої регуляторної політики, розробка законодавчих ініціатив щодо адекватності капіталу, процентних ставок, валютного регулювання, розширення можливості підтримання ліквідності банків тощо. При цьому позитивним чинником зростання українського банківського сектора є наявність фінансових ресурсів на внутрішньому ринку. Парадоксально, але світова криза дає Україні реальні можливості не тільки більш-менш благополучно подолати негативні кризові явища, але і значно поліпшити свій економічний стан.

¹⁰ Відтік депозитів в січні прискорився з вини НБУ [Електронний ресурс] // Оглядач – 2009 – 6 лютого. – Режим доступу: <http://oglyadach.com/news/2009/2/6/206898.htm>